

TERMÍN: 30.01.2023

xx33497xx
Recenzia A
Dávid Martinák
david.martinak@minedu.sk

*Prosím nezasahujte do tejto tabuľky*RECENZENT/KA (meno a priezvisko, pozícia, inštitúcia): **Dávid Martinák**NÁZOV MATERIÁLU: **Analýza zručností v transformujúcich sa regiónoch**TYP VÝSTUPU*[1]: **analýza**

(pri spoločných výstupoch uviesť aj typy individuálnych vkladov):

ANALYTICKÝ ÚTVAR, REZORT: **Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR - Sekcia inovácií, strategických investícií a analýz**AUTORI/KY: **Viktor Mráz, Michal Jerga, Nina Holičková**

SPOLUAUTORI/KY: - ; - ; - ; -

RECENZNÝ FORMÁT*[2]: **2****PRIPOMIENKY:**

P.č.	Pripomienka sa vzťahuje k (strana, odsek):	Text pripomienky*[3]	Odôvodnenie pripomienky	Vysporiadanie sa s pripomienkou*[4]
1	všeobecná	Odporúčam autorom zvážiť klasifikovanie výstupu ako analýzy.	Výstupu chýba komplexný prehľad literatúry na tému obdobného typu transformácie zo zahraničia. Od výstupu tohto typu sa tiež očakáva „využitie zvyčajne viacerých sofistikovaných	Akceptované – vid' pripomienky nižšie

			analytických metód“ s „metodologickou presnosťou a inovatívnosťou“. V aktuálnej verzii dokumentu podľa môjho názoru absentuje použitie komplexnejších analytických metód. Po zohľadnení pripomienok však materiál má potenciál na naplnenie požiadavie pre analýzu.	
2	všeobecná	Prepracovať odkazy na jednotlivé tvrdenia a číselné ukazovatele.	Ako čitateľ by som ocenil transparentné odkazovanie na veľké množstvo tvrdení , ktoré nedokážem kriticky zhodnotiť. Na viacerých miestach v texte nie je jasné či predmetné tvrdenia sú úvahou/expertným pohľadom autorov alebo zistenia z literatúry. Odporúčam pre takéto tvrdenia preto prikladať aj referencie. Rovnako sa to vzťahuje aj na viaceré z číselných údajov. V niektorých prípadoch budem potrebu odkazovania na literatúru riešiť priamo v pripomienkach, ale nie je tu priestor uvádzať všetky konkrétne prípady. Preto odporúčam autorom vyriešiť tento problém konzistentne v celom dokumente.	Akceptované
3	všeobecná	Uvádzať všetky odkazy na použitú literatúru do zoznamu použitej literatúry.	Viaceré referencované publikácie sa nenachádzajú v zozname použitej literatúry.	Akceptované
4	všeobecná	Odporúčam doplniť informácie zo zahraničnej literatúry o skúsenostiach	Zohľadnenie skúseností s obdobným typom reštrukturalizácie z iných krajín by	Akceptované

		s podobným typom transformácie v iných krajinách.	boli pre analýzu prínosom a pridanou hodnotou. Zároveň by skúsenosti iných krajín mohli dodať odporúčaniam vyššiu relevanciu.	
5	všeobecná	Transparentne uviesť ako autori postupovali pri vyhodnocovaní zručností.	Nie je jasné akú metodológiu autori uplatňovali čo znemožňuje prípadné reprodukovanie metodológie.	Akceptované
6	Časť „Zručnosti“	Doplniť referencie.	Napr. vo vete „Podľa literatúry sa väčšinou delia na.. „ by bolo vhodné uviesť aj odkazy na citovanú literatúru.	Akceptované
7	Časť „Zručnosti“	Obmedziť duplicitné informácie.	V texte je napr. trikrát vysvetlené čo sú to univerzálne zručnosti.	Akceptované
8	Box 1	Pridať odkazy na literatúru.	Box síce reportuje niekoľko príkladov merania/ zberu údajov o zručnostiach, avšak neuvádza na ne žiadne odkazy.	Akceptované
9	Časť „Zručnosti na Slovensku“	Zmeniť formuláciu „Dosiahnutá úroveň zručností vplyva na výšku príjmu“.	Text odkazuje na report NÚCEMu, ktorý však obsahuje skôr korelačnú analýzu a nie analýzu vplyvu.	Akceptované čiastočne – časť vynechaná
10	Časť „Zručnosti na Slovensku“	Uviesť referenciu pre tvrdenie: „8 z 10 zamestnancov pritom uvádza, že potrebuje aspoň základné digitálne zručnosti pre výkon svojej práce, potrebu pokročilých zručností udáva každý tretí zamestnanec.“	Nie je jasný zdroj.	Akceptované

11	Časť „Zručnosti na Slovensku“	Lepšie popísať odsek „Úroveň mäkkých zručností sa priamo nemeria, odvodzuje sa z údajov o nesúlade univerzálnych zručností.“	Lepšie popísať čo sa myslím pod „Nesúlad univerzálnych zručností je definovaný ako rozdiel medzi súčasnou úrovňou univerzálnych zručností zamestnancov a požadovanou úrovňou na výkon práce.“ V ďalšej časti odseku sa spomína Európsky index zručností a nerozumiem čo je hlavnou informáciou, ktorú chcú autori čitateľovi v tomto odseku posunúť.	Akceptované
12	Časť „Zručnosti na Slovensku“	Lepšie vysvetliť „Priemer ich nedostatkov dosiahol 39,1 %. Administratívni pracovníci patria k zamestnancom s najmenšími nedostatkami univerzálnych zručností (18,5 %).“	Nie je jasné čo reportované hodnoty v % znamenajú. Tiež je nesúlad medzi tabuľkou 2 a textom, pričom v tabuľke sa reportujú rozdiely oproti EÚ priemeru a v texte priemerné hodnoty pre SR.	Akceptované čiastočne – vysvetlenie, čo jednotlivé hodnoty reprezentujú, doplnené aj porovnanie s EU do textu.
13	Časť „Zručnosti na Slovensku“	V časti „Úroveň tvrdých (odborných) zručností na Slovensku nie je možné relevantne vyhodnotiť.“ uviesť prečo je to problém a taktiež príklady merania „tvrdých“ zručností zo zahraničia.	Nie je jasné či absencia dát je problém alebo nie.	Akceptované čiastočne – k meraniu tvrdých zručností sú dostupné väčšinou „odporúčacie“ materiály s metódami merania, čo bolo zohľadnené v texte.
14	Časť „Zručnosti a transformácia vybraných regiónov na Slovensku“	Tiež odporúčam uviesť z čoho vychádzajú tvrdenia o počte ohrozených, resp. v budúcnosti zanikajúcich pracovných miest. Napr. pre tvrdenie „Na hornej Nitre príde v dôsledku transformácie do roku 2023 o prácu 2 tisíc ľudí.“ nevidím žiadnu referenciu.	V zhrnutí sa síce uvádza, že zdrojom kvantifikácie dopadov je Plán spravodlivej transformácie, ale údaje sa úplne nezhodujú. V porovnaní s dokumentom plán spravodlivej transformácie sa čísla aj časový horizont, na ktoré sa vplyvy na zamestnanosť vyhodnocujú líšia (v PST sa	Akceptované

			<p>hovorí v súvislosti s regiónom horná Nitra zániku 2170). Tiež by bolo vhodné tieto čísla referencovať aj priamo v texte nie iba v zhrnutí.</p> <p>Niekde sa kvantifikuje počet zanikajúcich pracovných miest, niekde sa hovorí o počte ohrozených miest. Z textu mi nie je jasné, aký je rozdiel medzi týmito dvoma termínmi.</p>	
15	Všeobecná	Uviesť ako bola vyhodnocovaná ponuka zručností a zručnosti zamestnancov. (napr. graf 12)	Transparentné uvedenie metodiky vyhodnocovania ponuky zúži priestor na možné dezinterpretácie. V zhrnutí sa síce uvádza, že „Odborné a technické zručnosti zamestnancov v transformujúcich sa odvetviach boli odvodené od pracovnej pozície jednotlivých zamestnancov.“ nie je však jasné ako.	Akceptované
16	Časť „Zručnosti a transformácia vybraných regiónov na Slovensku“	Odporúčam zjednotiť používané termíny pre zručnosti, v grafoch sa pri digitálnych zručnostiach používa konkrétny software balíka MS Office ako MS Word a MS Excel, neskôr sa zasa používa termín práca s textom a tabuľkami.	V zmysle pripomienky.	Akceptované

17	Časť „Zručnosti a transformácia vybraných regiónov na Slovensku“	Zahrnúť komplexnejšiu analýzu vzťahu medzi dĺžkou trvania nezamestnanosti a zručnosťami.	Údaje Informačného systému služieb zamestnanosti umožňujú lepšie naplniť analytický potenciál pre tento typ výstupu. Napr. ako problém deskriptívnej analýzy v tejto časti vnímam, že disponovanie rozličnými typmi zručností môže byť navzájom korelované, odporúčam preto využiť komplexnejšiu metódu vyhodnocovania vzťahov medzi dĺžkou trvania nezamestnanosti a rôznymi typmi zručností uchádzača (napr. analýza prežitia). Zároveň je tak možné kontrolovať o rôzne iné faktory (napr. pohlavie, vek...).	Akceptované
18	Časť „Horná Nitra“	V odseku „V krátkodobom horizonte budú potrebné opatrenia na rekvalifikáciu nízko kvalifikovaných zamestnancov HBP.“ uviesť informácie o tom aké iné opatrenia APTP sú okrem končiaceho projektu dostupné pre ohrozené skupiny zamestnancov.	Text navodzuje dojem, že po ukončení projektu neexistujú iné nástroje pre ohrozené skupiny. Vo všeobecnosti by som ocenil aj zosumarizovanie nástrojov, ktoré už v súčasnosti môžu ohrozené skupiny využívať pre zmiernenie dopadov transformácie na zamestnanosť.	Akceptované čiastočne – iné nástroje uvedené v odporúčaniach
19	Časť „Horná Nitra“	Z odseku „Strednodobo je v regióne horná Nitra potrebný rozvoj univerzálnych a digitálnych zručností a podpora stredného odborného vzdelávania.“ Odstrániť zmienku o strednom odbornom vzdelávaní.	Strednému odbornému vzdelávaniu sa venuje nasledujúci odsek.	Akceptované

20	Časť „Horná Nitra“	<p>Upraviť odsek o strednom odbornom vzdelávaní.</p> <p>Uviesť definíciu nedostatkových alebo najžiadanejších profesií a aký je medzi nimi rozdiel.</p> <p>Pri zmienke o potrebe podpory stredného odborného vzdelávania mi chýba jasné odôvodnenie. Napr. existuje v regióne veľký nesúlad medzi vzdelávaním (štruktúrou absolventov) a potrebami trhu práce?</p>	<p>Nie je jasné či to vychádza z definícií nedostatkových alebo najžiadanejších profesií zverejňovaných ÚPSVARom alebo vlastnej klasifikácie autorov. V súvislosti so stredoškolským odborným školstvom MŠVVaŠ tiež zverejňuje zoznam nedostatkových odborov a odborov, ktoré sú nad rozsah potrieb trhu práce</p> <p>https://www.minedu.sk/zoznam-studijnych-odborov-a-ucebnych-odborov-s-nedostatocnym-poctom-absolventov-pre-potreby-trhu-prace-a-zoznam-studijnych-odborov-a-ucebnych-odborov-ktore-su-nad-rozsah-potrieb-trhu-prace-31-januar-2020/</p>	Akceptované čiastočne – časť vynechaná
21	Časť „Horná Nitra“	Upraviť/doplniť : „Zoznam škôl a odborov sa nachádza v Prílohe 1, tabuľka 7.“	V texte ani v prílohe sa nenachádza tabuľka 7.	Akceptované
22	Časť „Banskobystrický kraj“	Preformulovať vetu: „Digitálne zručnosti dobu evidencie znížia v priemere o 50 dní.“	Na základe deskriptívnej analýzy nie je možné vyvodzovať kauzálne závery. Prípadne zmeniť metodológiu pre vyhodnocovanie vzťahu zručností a dĺžky trvania nezamestnanosti (viď pripomienka 15).	Akceptované

23	Časť „Banskobystrický kraj“	Upraviť odkaz na Prílohu 1, tabuľku 9	V texte sa nachádza odkaz na neexistujúcu tabuľku.	Akceptované
24	Box 3	Rozšíriť box 3 o ďalšie informácie ohľadom dátových zdrojov a metodologických postupov. Taktiež následne odporúčam box 3 posunúť v texte vyššie a uviesť v texte odkazy na tento odsek.	<p>Nie je jasné ako boli údaje o zručnostiach zamestnancov „extrapolované“. Odporúčam transparentne uviesť dátové zdroje a spôsob extrapolácie. Ako čitateľ by som ocenil transparentné popísanie pre možné overovanie tvrdení. Ide o expertný pohľad autorov, vychádza to z inzerovaných ponúk pre podobné pracovné miesta na pracovných portáloch alebo z nejakých iných zdrojov? Existuje napr. národná sústava povolání, v rámci ktorej sú aj popísané jednotlivé kľúčové kompetencie. Tiež existujú rôzne medzinárodné zbery o job tasks (napr. americký O*NET) na základe, ktorej sa dajú vyvodzovať závery o job tasks. Tu mi však nie je jasné z čoho autori vychádzajú.</p> <p>Pri čítaní som sa viackrát pozastavil pri tvrdeniach o zručnostiach zamestnancov, pretože mi nebol jasný spôsob ich vyhodnotenia. V texte sa nenachádzal žiadny odkaz na box 3, v ktorom sa nachádzajú bližšie informácie. Ten sa však nachádza až o niekoľko strán ďalej. Táto</p>	Akceptované

			pripomienka sa prekrýva už s mojou skoršou pripomienkou č. 13.	
25	Odporúčania	Doplniť informácie o rizikových skupinách z hľadiska vzdelávania dospelých.	V kontexte odporúčaní môže byť veľkým problémom fakt, že práve skupiny najviac ohrozené (napr. s nízkym vzdelaním) majú najhorší prístup k ďalšiemu vzdelávaniu (viď. https://www.mfsr.sk/files/archiv/22/Formalne-vzdelavanie-dospelych-na-Slovensku.pdf)	Neakceptovaná – Zmenou klasifikácie nízkokvalifikovanej pracovnej sily sa podiel znížil a nejde o dominantnú skupinu osôb.
26	Odporúčania	Špecifikovať, čo sa myslí pod „vzdelávanie v školách je potrebné doplniť verejnými programami“ .	Nie je jasné či pod termínom vzdelávanie v školách autori myslia formálne vzdelávania a tiež mi nie je jasný vzťah s programami APTP.	Akceptované čiastočne – časť vynechaná
27	Odporúčania	Doplniť poznámku pod čiarou č. 50.	Chýba text.	Akceptované
28	Odporúčania	Lepšie naviazať odporúčania na závery analýzy.	Analýza sa najpodrobnejšie venuje problému ohrozenosti pracovných miest v dôsledku transformácie energeticky náročnej / neekologickej výroby vo vybraných regiónoch. Niektoré odporúčania sú však širšie a riešia aj nesúlad formálneho, najmä stredoškolského odborného, vzdelávania s potrebami trhu práce. Odporúčania typu podpora duálneho vzdelávania a podporu	Akceptované

			konkrétnych odborov by si však vyžadovali podrobnejšiu evidenciu. Analýza neprináša žiadne závery o prípadnej nevhodnej štruktúre odborného vzdelávania v SR.	
29	Odporúčania	Zjednotiť formát odporúčaní.	Časť odporúčaní je uvedených v rámci 7 odsekov a časť je iba vymenovaná v číselnom zozname odporúčaní.	Akceptované
30	Odporúčania	V číselnom zozname odporúčaní na záver dokumenty chýbajú jasné odôvodnenia.	Pri odporúčaní č. 4 napr. nie jasné na základe čoho autori považujú aktuálnu podporu spolupráce MSP a SOŠ za nedostatočnú (Napr. v roku 2018 bol novelizovaný zákon o odbornom vzdelávaní pričom sa touto zmenou mali motivovať aj MSP pre zapojenie do systému duálneho vzdelávania.).	Akceptované čiastočne – časť vynechaná

CELKOVÉ HODNOTENIE (recenzent/ka vyplní túto časť po vysporiadaní sa s pripomienkami analytickou jednotkou):

Tému recenzovaného výstupu pokladám za aktuálnu a dôležitú. Autori zapracovali takmer všetky vznesené pripomienky. Materiál preto odporúčam na hlasovanie.

[1] Výber medzi: 1. analýza (komplexný analytický materiál s návrhmi konkrétnych systémových opatrení); 2. komentár (rozsahovo menší analytický materiál venujúci sa konkrétnemu čiastkovému problému); 3. manuál (metodické usmernenie vyplývajúce z potreby zjednotenia procesov a postupov v konkrétnej oblasti).

[2] Formát 1 pre komentár/manuál (2 recenzenti bez povinného odborného workshopu); Formát 2 pre analýzu (3 recenzenti a povinný odborný workshop).tup

[3] Do tabuľky značiť pripomienky zásadného metodologického a obsahového charakteru (nie štylistické či gramatické opravy).

[4] Vyplní analytická jednotka: pripomienka bola akceptovaná / pripomienka nebola akceptovaná a zdôvodnenie / pripomienka bola čiastočne akceptovaná a zdôvodnenie.